

*І. М. Мирошніченко
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні
НАН України*

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З ОНОМАСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙ У ПОЛЬСЬКІЙ ТА РОСІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті проаналізовано польські та російські фразеологізми з ономастичним компонентом на позначення професій. З'ясовано, що їхня семантика пов'язана з видатними особистостями, сюжетами та героями старогрецьких міфів, популярних фільмів, телевізійних та мультиплікаційних серіалів, казок, літературних творів. Встановлено, що для польських та російських фразеологізмів не властиве каламбурне обігрування астіонімів та урбанонімів, натомість каламбурне обігрування вигаданих антропонімів – улюблений прийом.

***Ключові слова:** фразеологічна одиниця, фразеологізація, онім, антропонім, топонім, каламбур, професія, мотивація.*

Фразеологізми з ономастичним компонентом неодноразово ставали об'єктом вивчення як вітчизняних (А. М. Кравчук [1], Н. М. Пасік [3] та ін.), так і зарубіжних (А. Belknerovska [4], А. Dombrovska [5], І. Kosek [7], L. Zaremba [15] та ін.) мовознавців. Однак питання мотивації фразеологічних одиниць (далі ФО) на позначення професій не було опрацьовано, оскільки в зазначених роботах не досліджувалося, або розглядалося частково.

Метою даної статті є аналіз польських та російських фразеологізмів з ономастичним компонентом на позначення професій.

Фразеологізми на позначення професії як роду занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань та навичок, представлені в польській та російській мовах великою кількістю одиниць з компонентами-онімами. Наша фразеологічна картотека нараховує 77 позицій. У фразеологічному корпусі ми зафіксували **топоніми** (назви географічних об'єктів: пол. *Korynt, Teksas, Modlin, Sochaczew, Nowy Świat*; рос. *Амстердам, Голлівуд*) та **антропоніми** (імена та прізвища людей: пол. *Eskulap, Isaura, Meri, Sherlock Holmes, James Bond, Władzia, Kredka, Volek, Lolek, Hose Armando, Harry Potter*; рос. *Іван Грозний, Гитлер, Григорій Борисович, Чип, Дейл, Наташа Ростова, Чингачук, Мэри Попинс, Бритни Спирс, Ломоносов, Пифагор, Макаренко*).

Серед топонімів, що входять до складу ФО, можна виокремити назви населених пунктів міського типу (**астіоніми**: *Korynt, Teksas, Modlin, Sochaczew, Амстердам*) та внутрішньоміських топографічних об'єктів (**урбаноніми**: *Nowy Świat, Голлівуд*).

Переосмислення онімів у складі ФО на позначення професій відбувається у більшості випадків метафорично. Приклади метонімічного

переосмислення нечисленні. За метонімічної фразеологізації онім позначає інший, суміжний об'єкт, який і визначає семантику ФО: **вулиця** (пол. *panna z Nowego Świata* “повія” [11, с. 617]), **місто** (*dama z Sochaczewa* “повія” [14, с. 136], *panna z Modlina (panna Modlińska)* “повія” [14, с. 284; 10, с. 516], **район** (рос. *звезда Голливуда* “повія” [2, с. 248]), **жінка** (*Валька – гибкая спинка* “повія” [2, с. 70]).

При метафоризації онімів одна із сем носія власної назви обирається за провідну і стає стрижнем фразеологічного значення. Метафоричне переосмислення топонімів може ґрунтуватися як на історично достовірних фактах, що стосувалися чи стосуються певної території, так і на вигаданих подіях. З вигаданими реаліями пов'язана мотивація багатозначної пол. ФО *strażnicy Teksasu* [6, с. 1326], де Техас – місто, в якому працює взірцевий полісмен популярного американського телесеріалу кінця ХХ – початку ХХІ ст. “*Вокер техаський рейнджер*”. Зазначена фразема є прикладом послідовно-залежного розвитку значення. Початково цей вираз мав значення “охоронці”, а пізніше у шкільному середовищі зазнав подальшого переосмислення та почав вживатися у значенні “вчителі, які чергують під час перерви”. Реальні факти відображені у застарілих ФО: пол. *córa Koryntu* “повія” [14, с. 240], рос. *жарт.-ірон. дама з Амстердама* “повія” [2, с. 248]. У Коринфі, найважливішому торгівельному місті Стародавньої Греції, знаходився головний храм богині кохання Афродіти, культ якої був не що інше, як культ проституції. Роль жриць цієї богині виконували куртизанки і сприяли в такий спосіб збільшенню доходів її храмів. При храмі проституцією займалися тисячі дівчат. Нідерланди, столицею якої є Амстердам, – одна з небагатьох країн Європи, де повністю легалізовано проституцію.

Більшість антропонімів, що ввійшли до складу ФО, утворених шляхом метафоризації, – це імена героїв та богів давньогрецької міфології, персонажів європейської літератури, історичних осіб та героїв популярних телевізійних серіалів, анімаційних фільмів та казок. З героєм старогрецької міфології, Асклепієм – богом медицини, пов'язана мотивація книжних ФО пол. *uczeń Eskulapa* “лікар” [8, с. 134] та рос. *жарт. ФО сын Эскулапа* “лікар, медпрацівник” [2, с. 655]. Ім'я старогрецької богині права й законного порядку Феміди покладено в основу рос. *книжн., публ. часто ірон. ФО жрецы Фемиды* “судді” [2, с. 236].

З героями сучасних популярних фільмів та телевізійних серіалів пов'язані жаргонні ФО, які виникли у новітній період: пол. *шкільн. рієкпа Meri* “шкільна прибиральниця” [6, с. 1035] (Мері – героїня численних популярних американських телесеріалів); *шкільн. hose armando* “священик” [6, с. 482] (Хосе Армандо – герой багатьох культових іспанських телесеріалів); *шкільн. harry potter* “директор школи” [6, с. 470] (Гаррі Поттер

– головний герой серії фільмів, знятих за мотивами романів про Гаррі Поттера англійської письменниці Джоан Роулінг); *Sherlock Holmes* “першокласний детектив” [7, с. 498] (Шерлок Холмс – детективний персонаж, головний герой телесеріалу “Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона”, знятого за мотивами оповідань Артура Конан Дойля); *James Bond* “оперуповноважений” [7, с. 498] (Джейм Бонд, також відомий як агент 007 – вигаданий британський агент, який вперше з'явився у книгах Яна Флемінга та отримав широку популярність в результаті як екранізації цих книг, так і появи цього персонажа у кінофільмах, знятих за сюжетами інших авторів, зокрема Кінгслі Еміса, Джона Пірсона, Джона Гарднера, Раймонда Бенсона); рос. мол. жарт. мама Чоли “кондуктор у громадському транспорті” [2, с. 382], мол. жарт. Луїс Альберто “бригадир жіночої бригади; начальник у жіночому колективі” (мама Чолі та Луїс Альберто – герої культового мексиканського телесеріалу “Богаті також плачуть”); шкільн. Чингачук в противогазе “учитель допризовної підготовки юнаків” [2, с. 740] (Чингачук – герой ряду літературних творів американського письменника Джеймса Фенімора Купера, зокрема роману “Останній з могікан”, неодноразово екранізованого, включаючи найвідоміший варіант 1992 р., знятий режисером М. Манном); шкільн. жарт. знев. Терминатор в юбке “сувора вчителька” [2, с. 662] (Термінатор – головний герой робот-гуманоїд одноіменної серії фільмів), шкільн. жарт. знев. Фредди Крюгер “злісний учитель” [2, с. 704] (Фредді Крюгер – вигаданий маніяк-вбивця, головний негативний персонаж кіносеріалу жахів “Кошмар на вулиці В'язів”).

Імена персонажів російської літератури покладено в основу шкільних жаргонних жартівливих ФО: *Наташа Ростова* “молода вчителька російської мови” [2, с. 427] (Наташа Ростова – героїня роману “Війна та мир” російського письменника Льва Толстого); *Анна Кареніна* “вчителька російської мови та літератури” [2, с. 17] (Анна Кареніна – героїня однойменного роману російського письменника Льва Толстого); *старуха Изергиль* “вчителька російської мови” [2, с. 640] (стара Ізергіль – героїня однойменного оповідання російського письменника, драматурга та публіциста Максима Горького); *Чук и Гек* “директор і завуч” [2, с. 742] (Чук и Гек – герої однойменного оповідання російського письменника-прозаїка Аркадія Гайдара). З головною героїнею роману у віршах Олександра Пушкіна “Євгеній Онегін”, Тетяною Ларіною, пов'язана мотивація студентської жаргонної жартівливої ФО на позначення викладача російської мови *Танька Ларина* [2, с. 657]. Імена персонажів європейської літератури лягли в основу російських жартівливих жаргонних ФО: *студен. собака Баскервилей* “вахтерка в гуртожитку” [2, с. 627] (собака Баскервилей – герой-примара однойменної детективної повісті англійського письменника Артура Конан Дойля); *арм. граф Монте-Кристо* “комірник” [2, с. 161] (граф Монте-

Крісто – герой однойменного пригодницького роману Александра Дюма (батька)).

З героями популярних мультсеріалів пов'язані в польській мові жаргонні шкільні ФО: *bolki i lolki* “міліціонери” [6, с. 102] (Болек і Льолек – герої однойменного польського мультсеріала, що транслювався на польських екранах у 70-х рр. ХХ ст.), *papa smurf (smurf)* “директор школи” [6, с. 995] (тато Смурф – герой американсько-бельгійського анімаційного серіалу “Смурфики”). Імена персонажів популярних вітчизняних та зарубіжних мультсеріалів та казок покладено в основу російських шкільних жаргонних жартівливих ФО: *Чип и Дейл* “директор і зауч” [2, с. 740] (Чіп і Дейл – герої анімаційного телесеріалу студії Волта Діснея “ Чіп і Дейл – бурундучки-рятівнички”); *Карабас Барабас* “директор школи” [2, с. 276] (Карабас Барабас – негативний герой екранізованої казки Олексія Толстого “Золотий ключик, або Пригоди Буратіно”); *старик Хоттабыч* “учитель хімії” [2, с. 639] (старий Хоттабич – герой однойменної екранізованої радянської казки Лазаря Лагіна); *Мери Поппінз* “вчителька англійської мови” (Мері Поппінс – героїня казкових повістей англійської дитячої письменниці Памели Треверс, няня-чарівниця, що виховує дітей в одній з лондонських сімей). З героями популярного американського мультсеріалу “Черепашки-ніндзя”, які борються зі злом на вулицях міста Нью-Йорка, пов'язана мотивація російської молодіжної жаргонної жартівливої ФО на позначення бійців підрозділу міліції особливого призначення *черепашки Ниндзя* [2, с. 733]. Імена персонажів європейських казок покладено в основу жартівливих жаргонних студентських ФО *крошка Цахес* “викладач зарубіжної літератури” (крихітка Цахес – герой казкової повісті видатного німецького сатирика Ернста Теодора Амадея Гофманна “Крихітка Цахес, на прізвисько Цинобер”), *леди Фрекенбок* “вахтерка студентського гуртожитку” [2, с. 354] (Фрекен Бок – героїня радянського мальованого анімаційного фільму про Карлсона, знятого за мотивами трилогії шведської письменниці Астрід Ліндгрэн).

З видатною історичною особистістю, Іваном Грозним – деспотичним царем, внутрішня політика якого носила репресивний характер, пов'язана мотивація жаргонної шкільної ФО пол. *iwan groźny* “шкільний охоронець” [6, с. 511] та рос. *Иван Грозный* “1) директор школи; 2) суворий учитель” [2, с. 262]. З іменами відомих історичних особистостей минулого та сьогодення в російській мові пов'язані жаргонні шкільні ФО: *жарт. або през. Усама бен Ладен* “класний керівник” [2, с. 690] (Усама бен Ладен – міжнародний терорист); *жарт. собака Павлова* “вчитель біології, зоології” [2, с. 627] (Іван Петрович Павлов – фізіолог, творець науки про вищу нервову діяльність і уявлень про процеси регуляції травлення; у дослідженнях фізіології виділення слини викостовував собак); *жарт.-ірон. або през. жена Гитлера*

“вчителька німецької мови” [2, с. 227] (Гітлер – політичний та державний діяч Німеччини); *дочь Архимеда* “вчителька математики” [2, с. 200] (Архімед – давньогрецький математик, фізик, інженер, винахідник та астроном); *жарт. Марія Стюарт* “вчителька англійської мови” [2, с. 384] (Марія Стюарт – королева Шотландії); *жарт. мати Тереза* “шкільна медсестра” [2, с. 390] (мати Тереза – католицька черниця, засновниця добродійних місій; впродовж понад сорока років вона допомагала злиденним, хворим і сиротам); *жарт. принц Уельський* “вчитель англійської мови” [2, с. 534] (принц Вельський, або Принц Валлійський, – титул чоловіка-спадкоємця англійського престолу); *жарт. Ричард Левове Серце* “вчитель англійської мови” [2, с. 564] (Річард Левове Серце – англійський король з династії Плантагенетів); *жарт. второй Ломоносов* “вчитель фізики” [2, с. 369] (Ломоносов – перший російський учений-натураліст світового значення, енциклопедист, хімік і фізик); *жарт. теорема Піфагора* “вчителька математики” [2, с. 662] (теорема Піфагора – одна із засадничих теорем евклідової геометрії); *жарт. обезьянка Дарвина* “вчитель (вчителька) біології, зоології” [2, с. 454] (Чарлз Дарвін – англійський науковець, що створив теорію еволюції, яку виклав у книзі “Походження видів шляхом природного добору”, та пояснював еволюційний процес принципами природного й статевого добору); *жарт. болезнь Боткина* “вчителька біології” [2, с. 52] (Сергій Боткін вперше в Російській імперії встановив інфекційний характер гепатиту А (застаріла назва хвороби – хвороба Боткіна)); *жарт. Билл Гейц* “вчитель інформатики” [2, с. 41] (Вільям Генрі Гейтс, більш відомий як Білл Гейтс – американський інформатик, один із засновників корпорації Майкрософт). З іменем видатного українського педагога, одного із засновників системи дитячо-підліткового виховання, Антона Семеновича Макаренка, пов'язана мотивація російської жартівливої жаргонної студентської ФО на позначення викладача педагогіки *внучка Макаренка* [2, с. 90]. Імена та прізвища знаменитих людей минулого та сьогодення покладено в основу російських жаргонних ФО *музейн. жарт.-ірон. Иван Сусанин* “екскурсовод” [2, с. 263] (згідно з популярною версією, Иван Сусанін навмисно завів загін польської шляхти в непрохідний болотистий ліс); *студ. жарт. Бритни Спирс* “викладач англійської мови” [2, с. 60] (Брітні Джин Спірс – американська співачка, володар Греммі, танцівниця, автор пісень, актриса).

Чимало польських та російських ФО утворені шляхом каламбурного обігрування антропоніма. Яскраві приклади обігрування імен та прізвищ фіксуємо в російських фразеології: *жарг. шкільн. жарт. або знев. Баян (Рояль) Баянович* “вчитель музики, співів” [2, с. 33, 572]; *жарг. шкільн. жарт. Хим Бейсинджер жарг. шкільн. жарт.* “вчитель хімії” [2, с. 712]; *жарг. крим. жарт.-ірон. Тигра Львовна* “начальниця жіночої виправної

колонії” [2, с. 664]. Як видно з наведених ФО, антропонім як компонент каламбурної ФО спеціально підбирається з метою створення мовного жарту й комічного ефекту. Вибір того чи іншого антропоніма залежить від його співзвучності зі словом, яке виконує роль мотиватора і розкриває значення ФО чи її компонента.

Ми поділяємо думку А. М. Кравчук, яка у своєму дисертаційному дослідженні звертає увагу на те, що прізвища, на відміну від імен, мають більше можливостей у плані вибору твірної основи, необхідної для створення каламбурного ефекту. “Вигадати фіктивне ім'я, – пише дослідниця, – важче, аніж фіктивне прізвище: набір імен у кожній мові є біль-менш сталим, і тут доводиться використовувати вже існуючі випадкові асоціації форми імені з іншим словом” [1, с. 69–70]. У польській фразеології ми зафіксували лише одну фразу із загальним значенням “професія”, утворену шляхом каламбурного обігрування імені – *pani Władzia* “жінка міліціонер” [5, с. 173] (*Władzia* від *władza* “влада”). А. М. Кравчук зауважує, що “вигадати необхідне для каламбуру прізвище простіше, оскільки можна використовувати будь-який корінь – лексично значущу підставу каламбуру, оформивши його за допомогою відповідних форматів як одиниць польського антропонімікону” [1, с. 70]. ФО, утворені шляхом каламбурного обігрування прізвища, фіксуємо у польській та російській мовах: пол. *panna Babska* “акушерка” [9, с. 46] (*Babska* від *babka* “повитуха”); *ciocia Potulicka* “повія” [10, с. 1038] (*Potulicka* від *potulny* “лагідний, покірливий”); *panna (pani) Umizgalska* “повія” [11, с. 589] (*Umizgalska* від *umizgalski* “кокетливий”); *pani Daradzka* “повія” [1, с. 70] (*Daradzka* від *dar* “подарунок”); *pan Fikalski* “танцівник” [14, с. 316] (*Fikalski* від *fikać* “танцювати”); *pan Parowy* “ковбасник” [14, с. 316] (*Parowy* від *parówka* “сосиска”); *ciocia Bakteria* “вчителька біології” [12, с.] (*Bakteria* від *bakteriolog* “спеціаліст з біології, що вивчає будову, життя і властивості бактерій”); *pani Pierwiastek* “вчителька хімії” [13] (*pierwiastek* – у хімії “елемент”); *pani Kredka* “вчителька образотворчого мистецтва” [13] (*kredka* “крейда”); *babcia Kwas* “вчителька хімії” [13] (*kwas* – у хімії “кислота”); *edziu pedziu* “шкільний педагог” [6, с. 511] (*pedziu* від *pedagog* “педагог”); рос. жарг. шкільн. тетя Пеня “учитель співів” [2, с. 663] (Пеня від пение); жарг. шкільн. жарт. або знев. мистер Икс “учитель математики” [2, с. 403] (у математиці *x* (ікс) використовується для позначення осі абсцис в декартовій системі координат, невідомої змінної); жарг. жарт.-ірон. граф Картошкин “комірник овочесховища” (Картошкин від картошка); ОМОН Ментуровна “вахтерша в студентському гуртожитку” [2, с. 464] (Ментуровна від мент “міліціонер”).

Російська фразеологія, на відміну від польської, окрім каламбурного обігрування імен та прізвищ у складі ФО, фіксує ФО утворені шляхом

каламбурного обігрування аббревіатури: *жарг. шкільн. жарт. одинокий Джо (Бжо)* “учитель ОБЖ – основ безпеки та життєдіяльності” [2, с. 190]; *жарг. мол. жарт. Григорий Борисович* “органи держбезпеки (рос. госбезопасности)”.

Дослідження особливостей фразеологізації власної назви дозволив оцінити питому вагу оніма у формуванні семантичного значення ФО. Встановлено, що метафорично та каламбурно переосмислений онім відіграє у фразеологізмах провідну мотивуючу роль. З'ясовано, що для польських та російських ФО на позначення професій не властиве каламбурне обігрування населених пунктів чи внутрішньоміських топографічних об'єктів, натомість каламбурне обігрування вигаданих імен та прізвищ людей – улюблений прийом. У російській мові, на відміну від польської, фіксуємо ФО утворені шляхом каламбурного обігрування аббревіатури. Семантика польських та російських ФО з антропонімами та топонімами із загальним значенням “професія” пов'язана з видатними особистостями сьогодення та минулого, сюжетами та героями старогрецьких міфів, популярних фільмів, телевізійних та мультиплікаційних серіалів, казок, вітчизняних та зарубіжних літературних творів. У польській онімній фразеології меншою мірою, ніж у російській мові, представлено явище каламбурного обігрування власної назви.

Л і т е р а т у р а :

1. *Кравчук А. М.* Польська фразеологія з ономастичним компонентом: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03 / Алла Миколаївна Кравчук. – Л., 1999. – 251 с.
2. *Мокиєнко В. М.* Большой словарь русских поговорок / В. М. Мокиєнко, Т. Г. Никитина. – М. : ЗАО “ОЛПА Медиа Групп”, 2007. – 784 с.
3. *Пасік Н. М.* Роль ономастичного компонента у формуванні фразеологічного та пареміологічного значення / Н. М. Пасік // Мовознавство. – 1999. – № 2–3. – С. 21–30.
4. *Belchnerowska A.* Frazeologizmy onomastyczne we współczesnym slangu młodzieżowym / A. Belchnerowska, J. Ignatowicz-Skowrońska // Słowo. Tekst. Czas VI : materiały VI międzynarod. konf., 6-7 wrzesz. 2001 r. – Szczecin, 2002. – S. 707–722.
5. *Dąbrowska A.* Eufemizmy współczesnego języka polskiego / Anna Dąbrowska. – Wrocław : Uniwersytet Wrocławski, 1993. – 420 s.
6. *Gwara uczniowska* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leksykony.interia.pl/gwara>.
7. *Kosek I.* O apelatywizacji nazw własnych we frazeologii (na wybranych przykładach) / I. Kosek // Frazeologia a językowy obraz świata przełomu wieków. – Opole, 2007. – S. 495–501.
8. *Krasnowolski A.* Słowniczek frazeologiczny. Poradnik dla piszących / A. Krasnowolski. – [2-e wyd.]. – Warszawa : Książki dla wszystkich, 1907. – 458 s.

9. *Krzyżanowski J.* Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 4 t. / J. Krzyżanowski, S. Świrko. – Warszawa : PIW, T. I. – 1969. – 881 s.
10. *Krzyżanowski J.* Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 4 t. / J. Krzyżanowski, S. Świrko. – Warszawa: PIW, T. II. – 1970. – 1165 s.
11. *Krzyżanowski J.* Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 4 t. / J. Krzyżanowski, S. Świrko. – Warszawa : PIW, T. III. – 1972. – 996 s.
12. Miejski słownik slangu i mowy potocznej [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miejski.pl>.
13. Słownik gwary uczniowskiej [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nonsensopedia.wikia.com/wiki/S%C5%82ownik:Gwary_uczniowskie.
14. *Wieczorkiewicz B.* Słownik gwary warszawskiej XIX wieku / B. Wieczorkiewicz. – Warszawa : PWN, 1966. – 487 s.
15. *Zaręba L.* Szkice z frazeologii porównawczej francusko-polskiej i polsko-francuskiej / Leon Zaręba. – Kraków, 2004. – 243 s.

R e f e r e n c e s :

1. *Kravchuk A. M.* Polska frazeologia z onomastycznym komponentem [Polish phraseology with an onomastic component] : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.03 / Alla Mykolaivna Kravchuk. – L., 1999. – 251 s.
2. *Mokienko V. M.* Bolshoy slovar russkikh pogovorok [Unabridged dictionary of Russian proverbs] / V. M. Mokienko, T. G. Nikitina. – M. : ZAO “OLPA Media Grupp”, 2007. – 784 s.
3. *Pasik N. M.* Rol onomastycznego komponenta u formuvanni frazeologichnoho ta paremiologichnoho znachenniya [Role of an onomastic component in formation of phraseological and paroemiological meaning] / N. M. Pasik // *Movoznavstvo*. – 1999. – № 2–3. – S. 21–30.
4. *Belkhnierovska A.* Frazeologizmy onomastyczne ve wspulchesnym slangu mlodziezhovym / A. Belkhnierovska, I. Ignatovich-Skovronska // *Słowo. Tekst. Czas VI* : materiały VI międzynarod. konf., 6-7 wrzes. 2001 r. – Szczecin, 2002. – S. 707–722.
5. *Dombrowska A.* Eufemizmy wspulczesnego jazyka polskiego / Anna Dombrowska. – Wrocław : Uniwersytet Wrocławski, 1993. – 420 s.
6. Gwara uczniowska [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://leksykony.interia.pl/gwara>.
7. *Kosek I.* O apelatyvizatsii nazv vlasnykh ve frazeologii (na wybranykh pshykladakh) / I. Kosek // *Frazeologia a jazykowy obraz sviata pshelomu veku*. – Opole, 2007. – S. 495–501.
8. *Krasnovolski A.* Słowniczek frazeologiczny. Poradnik dla pishontsykh / A. Krasnovolski. – [2-e wyd.]. – Warshava : Ksionzhki dla vshystkikh, 1907. – 458 s.
9. *Krzyżanowski I.* Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 4 t. / I. Krzyżanowski, S. Świrko. – Warszawa : PIW, T. I. – 1969. – 881 s.
10. *Krzyżanowski I.* Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 4 t. / I. Krzyżanowski, S. Świrko. – Warszawa : PIW, T. II. – 1970. – 1165 s.

11. *Krzyzhanovski I.* Nowa księga przysłów i wyrazzeń przysloviowych polskich : w 4 t. / I. Krzyzhanovski, S. Svirko. – Warszawa: PIV, T. III. – 1972. – 996 s.
12. Miejski słownik slangu i mowy potocznej [Elektronny resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.miejski.pl>.
13. Słownik gwary uchniovskiej [Elektronny resurs]. – Rezhym dostupu : http://nonsensopedia.wikia.com/wiki/S%C5%82ownik:Gwary_uczniowskie.
14. *Wiechorkievich B.* Słownik gwary warszawskiej XIX wieku / B. Wiechorkievich. – Warszawa : PWN, 1966. – 487 s.
15. *Zaremba L.* Shkitsu z frazeologii porównawczej frantsusko-polskiej i polsko-frantsuskiej / Leon Zaremba. – Kraków, 2004. – 243 s.

Мирошниченко И. М. Фразеологизмы с ономастическим компонентом, обозначающие профессии, в польском и русском языках.

В статье проанализированы польские и русские фразеологизмы с ономастическим компонентом, обозначающие профессии. Выяснено, что их семантика связана с выдающимися личностями, сюжетами и героями древнегреческих мифов, популярных фильмов, телевизионных и мультипликационных сериалов, сказок, литературных произведений. Установлено, что для польских и русских фразеологизмов не свойственно каламбурное обыгрывание астионимов и урбанонимов, однако каламбурное обыгрывание вымышленных антропонимов – любимый прием.

Ключевые слова: фразеологическая единица, фразеологизация, оним, антропоним, топоним, каламбур, профессия, мотивация.

Myroshnichenko I. M. Phraseological units with onomastic components for denotation of professions in the Polish and Russian languages.

In the article Polish and Russian phraseological units with onomastic component denoting professions are analysed. It is found out that their semantics are related to prominent personalities of present and past time, plots and heroes of ancient Greek myths, popular films, television serials and cartoons, fairy-tales, domestic and foreign literary works. It is found out that for Polish and Russian phraseological units denoting professions it is not peculiar punning of settlements or intercity topographical objects, but the punning of the invented names and last names of people is a favourite method. Pun of the proper name is less presented in Polish phraseology than in Russian one. In Russian language we fix phraseological units formed by means of punning of an abbreviation, that is not common to Polish phraseology.

Keywords: phraseological unit, phraseologization, onym, antroponym, toponym, pun, profession, motivation.